

PEDAGOGLARNING PSIXOLOGIK SHAKLLANISHI HAMDA ULARNING RUHIYATINI O'RGANISH MASALALARI

Elmurzayev Numonjon Akrom o'g'li
Qashqadaryo viloyati Chiroqchi tumani
49-maktab amaliyotchi psixologi

Annotatsiya: Yosh o'qituvchilar, shuningdek, ta'lim muassasasida bir necha yillik mehnat stajiga ega bo'lgan o'qituvchilarning pedagogik mahoratga ega bo'lishlari o'zlarini kasbiy jihatdan takomillashtirib borish yo'lida bir qator shartlarga amal qilishi hisobiga rivojlanib boradi.

Kalit so'zlar: pedagogika, kreativlik, mahorat, jarayon, tarbiya, odob, ta'lim, tafakkur, ruhiy rivojlanish, psixik jarayonlar, muloqot, depressiv xulq.

KIRISH

Pedagogik mahoratni egallashda guruhli va ommav tadbirlarda ishtirok etish ijobiy natijalar beradi. Binobarin, bunday muhitda o'zaro fikr almashish, shaxsiy mulohazalarni boshqalar tomonidan bildirilayotgan qarashlar bilan taqqoslab, ularning to'g'riligi, haqqoniyligiga ishonch hosil qilish, mavjud bilimlarni yanada boyitish, xato yoki kamchiliklarni o'z vaqtida aniqlash hamda ularni bartaraf etish yo'llarini topish imkoniyati mavjud. Pedagogik mahoratga ega bo'lish ta'lim-tarbiya samaradorligini ta'minlash garovi bo'lgina qolmay, ayni vaqtda o'qituvchilarning jamoada, ijtimoiy muhitda obro'-e'tiborini oshiradi, o'quvchilar orasida unga nisbatan hurmat yuzaga keladi. Kasbiy mahoratni oshirish yo'lida amaliy harakatlarni tashkil etish pedagogik faoliyatda yo'l qo'yilgan yoki qo'yilayotgan xatolardan holi bo'lish, o'quvchilar, hamkasblar hamda ota-onalar bilan munosabatda muvaffaqiyadarga erishish imkoniyatini yaratadi. Hozirgi paytda O'zbekiston Respublikasida yosh o'qituvchilarning kasbiy mahorati, bilim va ko'nikmalarini muntazam oshirib borish maqsadida qizg'in faoliyat olib borilmoqda.

Davlatimiz rahbari prezidentlik faoliyatining dastlabki kunlaridan boshlab yurtimizda innovatsion va kreativ fikrlaydigan, zamonaviy kadrlar tayyorlash, yoshlarni vatanparvarlik ruhida, yuksak ma'naviyat egalari etib tarbiyalash, shu maqsadda ta'lim tizimini takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratib kelmoqda. "Maktab bu hayot-mamot masalasi, kelajak masalasi. Uni davlat, hukumat va hokimlarning o'zi hal qilolmaydi. Bu butun jamiyatning ishi, burchiga aylanishi kerak", dedi Shavkat Mirziyoyev.

Mahmudxo'ja Behbudiyning "Dunyo imoratlari ichida eng ulug'i maktabdir" degan fikrini alohida ta'kidlab, bu masalaning mohiyati va ahamiyatiga atroflicha to'xtalib o'tdi Pedagogik mahoratni egallash vositalari o'qituvchi barkamol avlodni

tarbiyalash jarayonida ishtirok etar ekan, nafaqat ma'naviy-axloqiy madaniyati bilan atrofdagilarga o'mak bo'lishi, shu bilan birga, pedagogik mahorat qirralaiini namoyon eta olishi, yetuk o'qituvchi sifatida barkamol insonni tarbiyalashga, yuqori malakali kadrlami tayy orlash ishiga o'zining munosib hissasini qo'shishi zarur.

Pedagogik mahorat - yuksak pedagogik tafakkur, ta'lim-tarbiya jarayoniga ongli, ijodiy vondashuv, metodik bilimlarni samarali qo'llay olish qobiliyati bo'lib u doimiy ravishda pedagogik bilimlarni oshirib borish, o'tmish qadriyatlari, O'rta Osiyo mutafakkirlari ijodiy merosida yoritilgan murabbiyiami tayyorlash to'g'risidagi ma'lumotlar hamda zamonaviy axborot texnologiyalari, portal yangiliklaridan xabardor bo'lish, ilg'or xorijiy davlatlarning o'qituvchilar tayyorlash texnologiyalarini nazariy jihatdan o'rganish jarayonida tarkib topadi.

Yosh o'qituvchilarning, shuningdek, ta'lim muassasasida bir necha yillik mehnat stajiga ega bo'lgan o'qituvchilarning pedagogik mahoratga ega bo'lishlari o'zlarini kasbiy jihatdan takomillashtirib borish yo'lida bir qator shartlarga amal qilishi hisobiga rivojlanib boradi. Ularni quyidagi vositalar asosida yanada rivojlantirish mumkin:

1. Mustaqil o'qib-o'rganish (pedagogika fanida ro'y berayotgan eng so'nggi yangiliklar haqida ma'lumotlarni beruvchi yangi adabiyotlar, Internet materiallari, portal tizimi, vaqtli matbuot sahifalarida chop etilayotgan ma'lumotlar, shuningdek, ilg'or texnologiyalar bilan tanishib borish, ularda ilgari surilayotgan g'oyalarni umumlashtirish, xulosalash asosida mustaqil loyihalarni tayyorlash).
2. Tajribali ustoz o'qituvchilar faoliyatini o'rganish (ta'lim muassasasidan chetga chiqmagan holda tashkil etilib. vaqt va iqtisodiy nuqtai nazardan samarali sanaladi. Tajribali o'qituvchilar faoliyatini o'rganish, ular tomonidan tashkil etilayotgan mashg'ulotlarni kuzatish, tahlil qilish asosida amalga oshiriladi. Bu borada olingan taassurotlarni umumlashtirish asosida xulosa chiqarish maqsadga muvofiqdir).
3. O'qituvchi xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish kurslari va institutlarida kasbiy malaka va ko'nikmalarni oshirib borish.
4. Doimiy ravishda ilmiy anjumanlar (nazariy va amaliy konferensiya hamda seminariyaning pedagogik o'qish hamda treninglar) da faol ishtirok etish.
5. Respublika hamda rivojlangan xorijiy mamlakatlarning yetakchi ta'lim muassasalarida o'z tajribalarini oshirish, kasbi bo'yicha eng so'nggi ma'lumotlarni o'rganish.

Ko'p hollarda mavjud metodik yo'l - yo'riqlarga o'z munosabatini bildirib, sharoit va vaziyat taqozosiga, o'zining imkoniyatlariga qarab mavjud tartiblardan farqli zamonaviy metodi usullardan foydalanadi". "Novator o'qituvchi", o'zining yaxlit pedagogik vosita va usulla mavjudligi bilan farqlanib turadi. Shu bilan birga novator o'qituvchilar ilmiy tahlil, o'ziga tanqidiy ko'z bilan qaray bilish xususiyatlariga hali ega bo'ladi. Ularning ko'pchiligida g'oyat murakkab, boshqalar o'zig ishonmaydigan

sharoitlarda ham o'z ishlarining to'g'ri ekanligig ishonch bo'ladi. Demak, pedagogik mahorat egasi bo'lish uchun o'qituvchi o'zid ham ilg'orlikni, ham novatorlikni (yangilikka intilish), ham ijodkorlikni tarbiyalashi lozim.

O'qituvchi pedagogik mahoratini "O'qituvchilarni axloqiy shakllanishi" yo'nalishida o'rgangan professor Malla Ochilov pedagogik mahoratni egallashning muhim manbasi axloq deb ta'kidlal kasbga oid axloq normalarini shunday ta'riflaydi".

Har bir jamiyatda hukumron bo'lgan axloq bilan kasb axloqi o'rtasida taalluqli bir munosabat mavjud. Bu umumiylik bilan xususiylik o'rtasidagi munosabatdir. Kasb axloqi umuminsoniy axloq nazariyasining qoidalar, va kamchiliklarini o'zida mujassamlashtiradi, oydinlashtiradi va rivojlantiradi.

XULOSA

Pedagogik mahoratning o'ziga xos xususiyatlaridan yana biri, unui o'qituvchi shaxsi va kasbi to'g'risida mukammal ma'lumot va tushur chalarga ega ekanligidadir. O'qituvchi inson sifatida shaxsiy fazilatlarg ega bo'lishi bilan birga, kasbiy, ya'ni ixtisoslik fazilatlariga ham eg bo'lishi lozimligini tajriba ko'rsatmoqda. Chunki bolalarni ilm olamiga olib kirish uchun pedagogik mahorat, bilim uyg'unlashmog'i kerak. Bolaga ilm olamining naqadar betakror go'zalligini xis qildirish, ko'rsatish uchun o'qituvchining o'zi shu olamda yashashi va tushunishi ham muhim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Madgafurova, D. (2023). PEDAGOGIK MAHORAT: SAMARALI O'QITISHNING ZARUR QOBILIYATLARI. Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2(20), 44-46.
2. Niyozova, D. (2023). PEDAGOGIK MAHORAT VA UNI EGALLASH YO'LLARI. " Science Shine" International scientific journal, 3(3).
3. Internet materiallari